

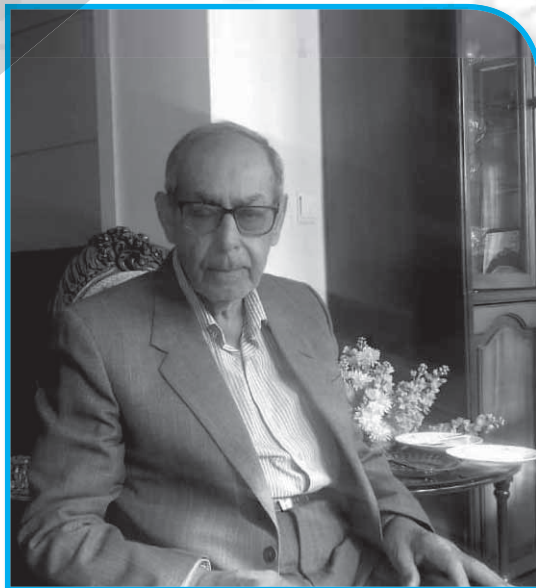
گفت‌وگو با حاجی‌علی محمد توکلی

عنایت‌اله راستی‌زاده، دبیر ریاضی شیراز

دبیر پیشکسوت ریاضی شیراز

اشاره

در این گفت‌وگو دوستان بزرگوار و پیشکسوت ریاضی آقایان احمد احسنت، غلامحسین کارمویی، اصغر بهشت‌آیین و دکتر بهمن طباطبایی (استاد برجسته دانشگاه شیراز) حضور داشتند که مجله رشد آموزش ریاضی همراهی این عزیزان را ارج می‌نهد.

● جناب توکلی در آغاز شرح مختصری از مراحل عمده زندگی و به‌خصوص دوران تحصیل بفرماید.

○ متولد سال ۱۳۱۷ در شیراز هستم. در دو سالگی پدرم را از دست دادم. دوره ۶ ساله ابتدایی را در دبستان صدرا و متوسطه را در دبیرستان شاهپور تحصیل کردم. وقتی به کلاس ششم ریاضی رسیدم سال ۱۳۳۵ بود. این اولین سالی بود که در استان فارس کلاس ششم ریاضی تشکیل می‌شد. آن موقع تعداد دانش‌آموزان این کلاس ۲۰ نفر بود. معلمین بسیار ارزشمندی داشتیم که البته خیلی سخت‌گیر بودند و حتی بعد از گرفتن امتحان به‌صورت کتبی، امتحان شفاهی هم می‌گرفتند. معلمانی همچون آقایان ارشاقی، منعمی و ربانی که بعضی از این معلمان بعداً ادامه تحصیل دادند و حتی استاد دانشگاه شدند.

○ در سال ۱۳۳۶ وارد دانشسرای عالی در تهران شدم. آن موقع مانند حالا نبود و سفر خیلی مشکل بود. دو روز طول می‌کشید به تهران برسیم، جاده‌ها خاکی و ناهموار بودند و اتوبوس شب در اصفهان اتراق می‌کرد. در دانشگاه در محضر اساتیدی به‌نام همچون دکتر هشترودی، پروفسور تقی فاطمی و دکتر

سال دیگر یعنی تا سال ۱۳۹۲ در مدارس دولتی و غیرانتفاعی شیراز مشغول تدریس بودم.

● از دوران کار در شیراز و شاگردانتان بفرمایید.

○ دوران پرخطرهای بود، شاگردان زیادی داشته‌ام که بسیاری از آن‌ها امروز باعث افتخار مملکت هستند. از جمله دکتر جعفریان، دکتر حیدریان، دکتر قیباطی و همچنین آقای رضازاده (استاندار اسبق فارس) و آقای مهندس رجاء و ... که بسیاری از آن‌ها استاد دانشگاه شدند.

● از تجربیات آموزشی خود بفرمایید.

○ در طول ۵۷ سالی که مشغول تدریس بودم، ۵ مرتبه نظام آموزشی عوض شد که نکات مثبت و منفی زیادی داشت. هر چند هیچ‌گاه روال آموزشی متأسفانه به سمت تعالی و بهبود پیش نرفت. آنچه که مسلم است، این است که پرورش همواره در مرحله دوم کار قرار گرفته است و اولویت نبوده است. به‌طور مثال، کم رنگ شدن هندسه و مثلثات در کتاب‌های درسی، به ترتیب تفکر ریاضی و آموزش آسیب‌زایی وارد کرده است.

● به نظر شما سخت‌ترین کار در حرفه معلمی چیست؟

○ تصحیح برگه‌های امتحانی را جزو سخت‌ترین کارها در معلمی می‌دانم؛ مبادا که حق دانش‌آموزی ضایع شود.

● امروزه یکی از مسائلی که مطرح است، کم شدن علاقه دانش‌آموزان برای انتخاب رشته تحصیلی ریاضی در دوره دوم متوسطه است. به‌طوری که در اکثر مدارس خاص به ازای ۴ دانش‌آموز تجربی، یک نفر در رشته ریاضی مشغول به تحصیل است. از سویی اساتید ریاضی دانشگاه‌ها نگران کیفیت و سطح سواد ریاضی دانشجویان جدیدالورود هستند و روز به روز وضع اسفبارتر می‌شود؛ مافیای کنکور هم که جای خود دارند. نظر شما چیست؟

○ به نظر بنده، علل متعددی وجود دارد و متأسفانه مسائل پیچیده‌تر از آن است که به نظر می‌رسد. از سویی انگیزه‌های مادی خیلی پررنگ شده است و رشته‌های دهان‌پزکن در گروه علوم تجربی با آن درآمدهای نجومی ... و گرایش اولیاء به این رشته‌ها که بیشتر بچه‌ها را به سمت آن‌ها کشانده‌اند. از سوی دیگر، ریاضیات باید به سمت روش‌های آموزش

بهبه‌فروز بودم که خدا همه را رحمت کند. همچنین دکتر افضل‌پور که آمار درس می‌داد و دکتر هوشیار که اصول آموزش و پرورش را تدریس می‌کردند. پس از اتمام تحصیلات دانشگاهی بدون استثناء همگی مشغول خدمت سربازی شدیم. و پس از آن در ابتدا برای تدریس به شهرستان شاهرود استان سمنان معرفی شدم. در شاهرود تنها معلم ریاضی این شهر بودم و مجبور بودم از اول دبیرستان تا تربیت معلم همه دروس ریاضی آن زمان را تدریس کنم. آن موقع حجم مطالب کتاب‌های درسی خیلی زیاد بود؛ معلم باید برای تدریس موفق خیلی مطالعه می‌کرد. مثلاً در ششم ریاضی، چندین کتاب بود؛ از جمله ترسیم مرقومی، مثلثات، حساب استدلالی، هندسه مخروطات و جبر و هیئت و هندسه چهارم. این کتاب‌های ریاضی پر از تمرین‌های متعدد و مشکل بود. بعد از دو سال به شیراز منتقل شدم و پس از ۳۷ سال تدریس، در سال ۱۳۷۲ بازنشسته شدم. بعد از آن به مدت ۲۰

مشغول به کار است.

● در پایان ضمن تشکر از شرکت حضرت تعالی در این گفت‌وگو، شنونده صحبت‌های پایانی شما هستیم...

○ بنده نیز ضمن تشکر از دست‌اندرکاران مجلهٔ وزین رشد آموزش ریاضی، به‌خصوص سردبیر محترم آن سرکار خانم دکتر زهرا گویا، از همکاری همهٔ بزرگواران سپاسگزارم. در خصوص تأسیس خانهٔ ریاضیات شیراز نیز باید عرض کنم که با عنایت خداوند و تأییدات ربانی، خوشبختانه آرزوی دیرینه‌ای که داشتیم در حال تحقق است. هدف از تأسیس این خانه، آن است که این خانه بتواند مسیری برای گسترش ریاضی در سطح جامعه باشد. که امید است از این دانه خرمن‌ها بروید و از این بوته گلشن‌ها ...

ملموس برود تا دانش آموز بتواند با تمام وجود آن را درک کند و جذب آن شود.

● حضرت تعالی در بیشتر کنفرانس‌های آموزش ریاضی ایران که از سال ۱۳۷۵ تاکنون برگزار شده است، شرکت داشته‌اید و همواره مشوق معلمان ریاضی فارس برای شرکت و ارائه مقاله در این کنفرانس‌ها بوده‌اید. آخرین کنفرانسی که در آن حضور داشته‌اید، چه سالی بوده و نظر شما دربارهٔ میزان اثربخشی این کنفرانس‌ها چیست؟

○ نظر لطف شماست. همیشه باید از معلمان مؤلف محقق حمایت کرد و همراهی و حضور این عزیزان در جلسات شوق‌انگیز است. البته بنده به‌عنوان شنونده در اکثر این کنفرانس‌ها حضور داشته‌ام که آخرین آن‌ها در بهمن ماه ۹۶ بود که در بوشهر برگزار شد. آرزو می‌کنم این کنفرانس‌ها بتوانند مفید واقع شوند و باعث کسب تجارب بیشتر برای شرکت‌کنندگان شوند.

● در رابطه با خانوادهٔ خود بفرمایید.

○ در سال ۱۳۴۴ در سن ۲۷ سالگی ازدواج کردم. همسرم شاغل در تربیت معلم و آموزش‌دیده فنی بوده و نیز مدیریت پیش‌دانشگاهی سروش شیراز را هم به‌عهده داشتند. حاصل این ازدواج، دو پسر و یک دختر است. پسر اولم پزشک متخصص گوش و حلق و بینی است. (در ساری) و پسر دیگرم سردفتر اسناد رسمی است. (در شیراز) و دخترم دارای مدرک برق الکترونیک در مقطع کارشناسی ارشد است که به‌عنوان سرپرست دیتا (اطلاعات) مخابرات شیراز